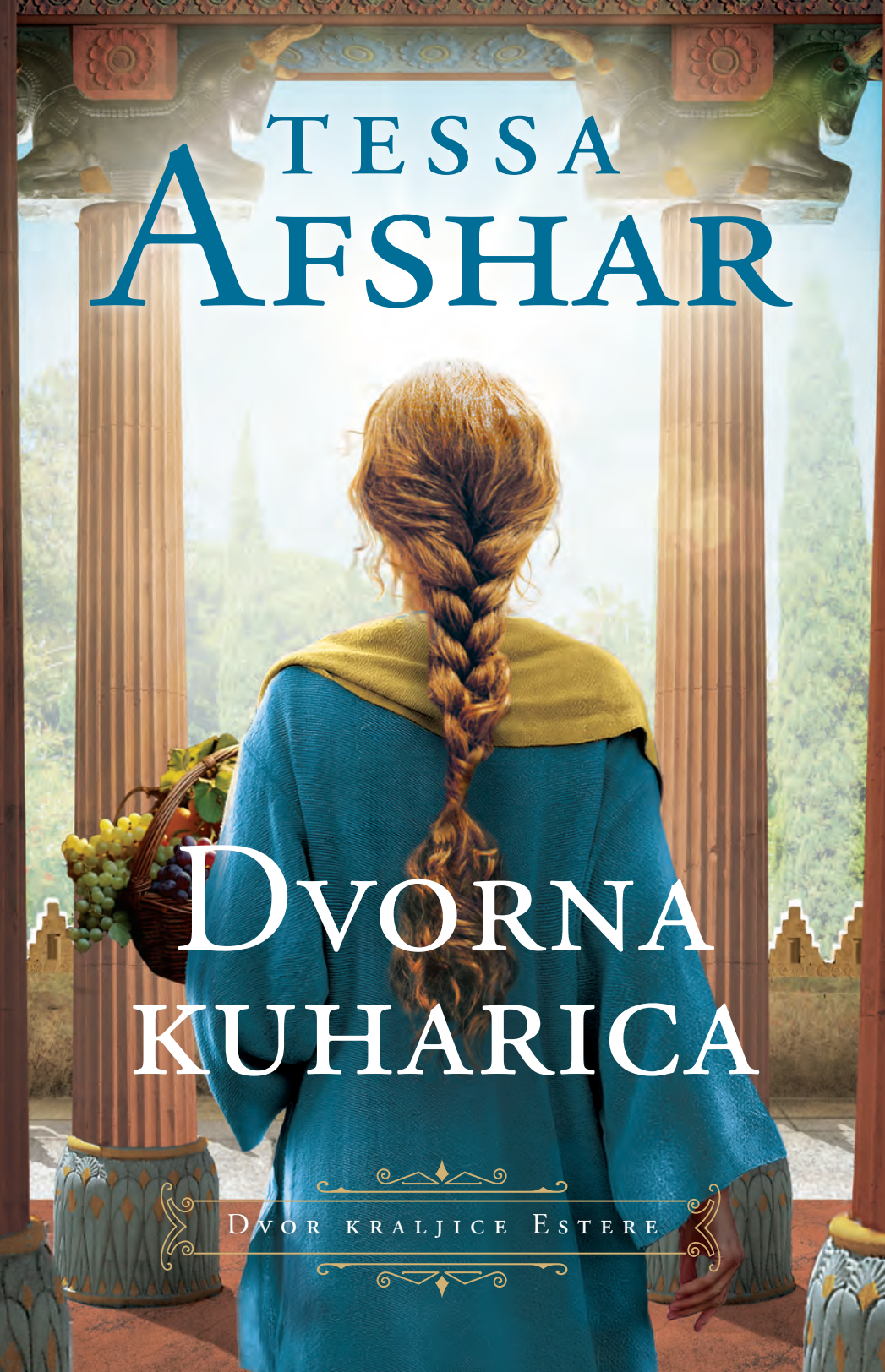

TESSA
AFSHAR
DVORNA
KUHARICA
DVOR KRALJICE ESTERE

DVOR KRALJICE ESTERE

DVORNA KUHARICA

Tessa Afshar

DRUŽINA
2025

Za mamo,
najelegantnejšo in najbolj velikodušno žensko,
kar jih poznam.
Hvala, ker si vedno verjela vame.

ČRNO MORJE
TRAKIJA
Bizanc
KAPADOKIJA
Atene
LIDIJA
JONIJA
Sarde
Gorovje Zagros
Tarz
Haran
SREDOZEMSKO MORJE
Sidon
Damask
Babilon
Jeruzalem
ozemlje onkraj Jordana
LIBIJA
Memfis
EGIPT
RDEČE MORJE

0 200 400 mi
0 200 400 km
KASPIJSKO JEZERO
SOGDIJA
BAKTRIJA
MEDIJA
PARTIJA
GEDROSIJA
Ekbatana
ARIJA
Suza
ARAHOSIJA
Pasargada
INDIJA
Perzepolis
PERZIJSKI ZALIV
GANDARA
ARABSKO MORJE

Iz skrivnih Esterinih zvitkov

Kakor vdova je postalo,
nekdaj velikan med narodi.
Nekdaj kneginja med pokrajinami
je postala tlačanka.

Žal 1,1

Petindvajseto leto vladanja kralja Artakserksa

Zaupala vam bom skrivnost: tudi kraljice imajo strto srce.

Ko mladenke sanjarijo, da bi bile kraljice, si v domišljiji slikajo ljubke podobe s kronami z dragocenimi kamni in izjemnimi častmi, niti sanja pa se jim ne, kako težko je breme krone in kako visoko ceno je treba plačati za resnično čast.

Ob pogledu name zdaj vidijo starko, katere popolnoma običajno življenje mladim ni posebno privlačno. Ne vedo, da sem nekoč sedela na prestolu, po katerem hrepenijo. Kralj je proti meni iztegnil svoje žezlo in me sprejel, in sto ljudi se mi je globoko poklonilo, ko sem šla mimo.

Ne vedo, kdo sem. To mi popolnoma ustreza, kajti nisem tako dolgo obstala, ne da bi se pri tem naučila tudi kakšne ukane.

V palači je vse po starem, dvorjani se širokoustijo, služinčad hiti po opravkih, pisarji vse vodijo, žene in priležnice snujejo spletke, vojska koraka. Kraljestvo se trudoma pomika naprej, kot da pohlepne roke ne bi prelile krvi kralja, ki sem ga ljubila. Kot da bi bili kralji tako zamenljivi kot zlito črnilo.

Na prestolu zdaj sedi njegov sin. Njegov in *njen*. Mojemu kralju je dala tisto, česar mu jaz nisem mogla: potomca, ki bo nadaljeval njegov rod. Fanta je dobro vzgojila, to ji moram priznati. Dober vladar je, krasita ga tako neomajna moč, s kakršno so njegovi predniki ustvarili imperij, kot tudi usmiljenje, zaradi katerega je med ljudmi priljubljen.

Upam, da zato v miru počiva v svojem plemiškem grobu.

Umrla je, oklepajoč se krone, po kateri je vedno hrepenela, medtem ko jaz sedim v svoji preprosti hiši, brez nje, le s skromno tančico na glavi. Estere ni več. Spet sem Hadása.

Ko vse izgubiš, te prevzame nekakšen mir. Nekoč sem izkoristila moč kraljestva, da sem rešila svoje ljudstvo. To sta moja krona in prestol, na katerem sedim v urah, ko me preganja tisto, kar sem izgubila.

Preživela sem nevarne spletke v palači; tako dolgo sem vztrajala, da sem opravila težko nalogo, ki jo je Bog položil pred mene. In na tej zahtevni poti mi je nekako uspelo dobiti peščico pravih prijateljev. Lahko bi celo rekla, da sem spremenila nekaj življenj.

1

Roksana

Ti si moje zavetje,
čuval me boš pred vsako stisko.
Ps 32,7

Triintrideset let pred tem
Dvanajsto leto vladanja kralja Kserksa
Deseti dan pomladi

V hiši plemiča Fravartiša so imeli sončni zahodi veliko skupnega z obnašanjem mačk. Tako kot Roksana nikoli ni vedela, kaj bodo živalce prinesle v hišo, ni vedela niti, kaj ji bo navrgel večer. Tokrat je nepričakovano dobila izmaličeno truplo upov, da bo preživela lep večer.

S pogledom je ošinila vrata, nato pa se skobacala v napol prazno skrinjo za perilo in zaradi tesnega prostora noge pokrčila pod čudnim kotom. Vsaj enkrat je imela korist od svoje drobne postave, ker se je lahko stlačila v zatohlo skrinjo in si čez glavo potegnila pokrov. Pri triindvajsetih je bila že veliko prestara za to, da bi se igrala skrivalnice. A večerno skrivanje ni imelo nič skupnega z otroško igro.

Zvok težkih korakov je prodrl v zadušljivo temo njenega skrivališča. Usta so se ji osušila, ko je glasne korake zdaj zaslišala v sobi, sledili so še eni, tišji.

Nekdo je z vso silo s škornjem brcnil v skrinjo, da je Roksano zatreslo. Obraz je pritisnila v grobo volneno odejo, da bi zadušila sopenje.

»Kje je?« je njen oče vprašal z ostrim, momljajočim glasom.

Vino je bilo kot tat.

Ukradlo je vse, kar je Roksana cenila pri očetu, in za seboj pustilo le prazno, kruto lupino. Dokaz za to so bile njene modrice. »Morda v kuhinji pospravlja za tvojo večerjo,« je s tresočim glasom napeto odvrnila mama.

Oče je spet brcnil v skrinjo. »Tistemu praviš večerja? Tisti skledi kmečke juhe? Rekel sem ji, naj mi skuha jagnjetino.«

Res ji je rekel. A za jagnjetino bi moral odšteti nekaj srebrnikov – tistih, ki jih ni dal od sebe. Mesar jim ni hotel več dajati mesa na pósodo. Plemiško ime njenega očeta je še pred leti v Suzi nekaj pomenilo. A zaradi očetovega muhastega obnašanja in nespametnega zapravljanja se je večina te starodavne časti izbrisala iz sosedskega spomina.

Zdaj niso imeli drugih prihodkov, kot je bila najemnina od koščka zemlje, ki ga je njen dedek pred davnimi leti zastavil pri kmetu. To pa je bilo tudi vse, kar je ostalo od nekoč bogatih družinskih pašnikov in sadovnjakov. Klavrni prihodki so zadoščali le za to, da si je oče polnil čašo s cenenim vinom. Vso drugo dragoceno dediščino je že zdavnaj razprodal. Bogate črede njenega dedka so z leti izginile, ker je oče z živalmi izplačeval rastoče dolgove.

Od nekdaj bogate dediščine njenih staršev jim ni ostalo nič drugega kot hiša s preluknjano streho, škripajoča tla, nekaj kosov poškodovanega pohištva in nekaj razmršenih kokoši.

Zato za večerjo ni bilo jagnjetine.

Pokrov skrinje je zastrašujoče zaječal, ko je nekdo z vso težo sedel nanj. »Kam je izginila ta nesposobna smrklja? Eno ali dve stvari bi rad …« Oče je hipoma nehal rohneti, ker je v daljavi zaslišal odsekano razbijanje. Očitno je pred vrati stal nekdo, ki je na vsak način želel vstopiti.

»Kdo bi lahko bil ob tej uri? Ljudje res nimajo nobene olike.« Glasno je rignil.

Pa ravno je govoril o oliki … Roksanine ustnice so porogljivo trznile. To je bilo njeno najboljše orožje proti obupu, ki se je včasih skušal zajesti v njeno dušo. Veliko časa se je morala skrivati po skrinjah, pod stopnicami ali v zavetju na strehi, da je preživela dolge ure očetove opitosti. Kako bi lahko zdržala, če se ne bi mogla smejati?

Znova se je zaslišalo udarjanje po vratih, glasno in vztrajno.

»Kje je ta pridanič? Zakaj ne odpre?«

Mama se je odkašljala. »Zbežal je.«

Fant je, kot zadnji izmed njihovih potrpežljivih služabnikov, ponoči smuknil iz hiše, naveličan čakati na obroke, ki so bili redkejši od udarcev njegovega gospodarja.

»Ta nehvaležnež! Po vsem, kar sem storil zanj.«

Zanj je res veliko storil. Predvsem ga je naučil, kdaj mora zelo hitro zbežati pred njim.

Čeprav je njena mama zakašljala, je kot vedno držala jezik za zobmi.

Oče je zaklel. »Moram vedno vse narediti sam?«

Roksana je poslušala, kako se je odmajal iz sobe. Ko so se njegovi koraki oddaljili na dvorišče, je priprla pokrov skrinje.

»Mama?« je šepnila.

Vitka ženska, naslonjena na steno, se je hitro zravnala, na utrujeni obraz si je nadela nasmešek. »Se mi je zdelo, da se morda skrivaš v skrinji.«

»Vedela sem, da ne bo lep večer, ko je steno nadiral, zakaj se mu je postavila na pot. Njegova jeza se bo do jutra zagotovo ohladila. Še nekaj ur mu ne bom hodila pred oči in morda jo bom dobro odnesla.«

Mama je zmajala z glavo. »Njegovih besed si ne smeš jemati k srcu, hči. Večerja je bila slastna. Vse, kar skuhaš, je …«

Njene besede je prekinil krik. Roksana je pokukala iz napol odkrite skrinje in opazovala prizor, ki se je odvijal spodaj. Z roko si je pokrila usta. »Še en izterjevalec.«

Nekaj časa ima, preden se bo oče vrnil. Zlezla je iz skrinje in se pridružila mami. Dobro sta lahko videli na dvorišče, kjer je stal

18

Bog mu bo pomagal od prvega svita.
Ps 46,6

Kuhar, visok, plešast moški, čigar dolge roke so bile koščene, je pogledal Roksanin zvitek, nato pa ji ga vrnil. »Hatáh mi je povedal, da boš prišla. Si že kdaj delala v kuhinji s tako veliko zaposlenimi?«

»Ne, mojster.«

»Se boš že naučila.« Obrnil se je in nagovoril mlado žensko, ki je pometala tla. »Sisy, odloži metlo in ji razkaži prostore.«

Dekle je ščetinasto metlo pospravila v kot in pritekla k njima. »Takoj, Kuhar.«

»Živela bo v tvojih prostorih. Najprej jo odpelji tja in prosi kraljičino služabnico, naj ji prinese posteljnino.«

Pomignil je proti njenemu okornemu svežnju, v katerem je bila večina njena lastnine, ki jo je prinesla od doma. »Culo lahko pospraviš v svojo sobo, da se ne boš spotikala obnjo.«

Čeprav je zadnje besede izrekel precej zadirčno, je s tem, da je sploh opazil njeno težko breme, razkril svojo pozornost. Vsaj tako je Roksana upala. Poskušala je odmisliti brnenje tesnobe, ki jo je spremljala na vsakem koraku na poti v palačo.

»Hvala, mojster.«

Kuhar je s koščenim prstom požugal Sisy. »Da ne bi zapravljala časa za spogledovanje s fanti pri ognjiščih.«

Deklica se je zahihitala in svojo dolgo kito zavihtela čez ramo. »Kot da to počnem.«

Kuhar je zavil z očmi. »Kot da tega kdaj ne počneš. Vrnita se pred začetkom priprav na kosilo. Preveč dela imam, da mi ne bi prav prišel vsak par rok.«

Sisy se je Roksani sramežljivo nasmehnila in razkrila, da ji manjka sprednji zob. »Kako ti je ime?«

»Roksana.«

»Jaz sem Sisygambis. Vsi pa me kličejo Sisy. Kar za menoj, Roksana. Peljala te bom na poseben ogled.« Po njenem spevnem naglasu je Roksana sklepala, da prihaja iz katere od vasi na severu v bližini Ekbatane.

Zvedavo je preučevala mladenko. Imela je prijeten, odkrit obraz človeka, ki je bil videti zadovoljen s svetom in vsem, kar ga je predstavljalo. »Očitno si bova delili sobo.«

»Ti, jaz in še tri druge.«

»V eni sobi nas bo pet? To mora biti pa velika spalnica.«

Dekle se je namrdnilo. »Pa ni. Dosti prostora boš imela za spanje. Ne skrbi.«

Po ozki poti jo je vodila do preprostega dvorišča, obdanega z enakimi pravokotnimi stavbami. Švignila je na temni hodnik mimo prvega niza prostorov. Tik za njimi je visela rjava volnena zavesa, ki jo je odrinila. »Tukaj sva.«

Roksana je opazovala nišo brez oken s pobarvanimi zelenimi stenami in kamnitimi tlemi. V urejeni vrsti so ob steni ležala štiri ležišča z zloženimi rjuhami in odejami. »Pet nas bo spalo tukaj?« Navajena svoje velike sobe si tega ni mogla predstavljati. Čeprav njihov dom ni bil razkošen, so imeli na voljo obilico prostora. Kako se bo toliko žensk sploh lahko stlačilo v takšen prostorček?

»Zelo prijetno je,« je rekla Sisy. »Pozimi je toplo. V dežju pa suho. Le poleti postane vroče. Pa Indu smrči kot ranjena medvedka. Sicer se boš imela super.« Pokazala je na najkrajšo steno v sobici. »Culo kar tja odloži, jaz pa grem po kraljičino služabnico.« Sisy je prikrito pogledala v dvorano. »Čeprav ima najnižji položaj med ženskami, ki delajo za kraljico, se je bojim. Pri Ahura Mazdi, da se je.«

Roksana je sedla na hladna kamnita tla, vesela trenutka oddiha. Radovedno si je ogledovala okolico in pomislila, da je prostor bolj podoben omari kot sobici. Kljub temu so se morali vaškemu dekletu, kot je bila Sisy, kamnita tla in prepleskani zidovi ter čiste rjuhe in odeje zdeti razkošni.

Večino življenja je Roksana preživela v senci očetovih razočaranj, zato je pozornost vedno posvečala pomanjkanju in ne blagoslovom. Zdaj jo je splet okoliščin opomnil na to, kako veliko srečo je imela njena družina, čeprav so v zadnjih letih veliko izgubili.

Ko je zaslišala hitre korake, se je dvignila na noge. Služabnica v tridesetih letih, s strogimi, a čednimi potezami, je imela tako počesane in skodrane lase, da niti en sam las ni stal, kjer ne bi smel. Videti je bilo, da z ljudmi pod svojim okriljem ravna z enako železno roko kot s svojo pričesko.

»Kako ti je ime, dekle?« je vprašala odrezavo, odločena, da ne bo brez potrebe izgubljala časa.

»Roksana sem, gospa.« Rahlo se je priklonila, kot sta jo naučili mama in babica, le toliko, da ji je izkazala spoštovanje, ne da bi bilo videti, kot da se prilizuje, in pazila, da se ji prsti pri tem niso zatresli.

»No, vsaj olikana si. In ne zaudarjaš.«

Roksani je uspelo ohraniti resen obraz. Pokloni očitno niso bili nekaj, v čemer bi blestela. Ker pa je živela v očetovi družbi, je slišala še vse kaj hujšega. »Hvala lepa, gospa.«

Služkinja jo je ocenjujoče pogledala in prikimala, kot da je prišla do zaključka. »V redu boš. Eni od služabnic bom naročila, naj ti pred večerom prinese posteljnino. Sisygambis ti bo razložila pravila.«

»Katera pravila imate?« je Roksana šepnila proti Sisy, ko sta se vračali po temnem hodniku.

Sisy je dvignila prst. »Vsako jutro pred odhodom pospravi ležišče.« V zrak je dvignila drug prst. »Enkrat na mesec nesi rjuhe oprat.« Zdaj je iztegnila še en prst. »Brez obiskovalcev, hrane, hrupa ali uši.« Skomignila je z rameni. »Nimam dosti prstov. Najpomembnejše pravilo pa je: ne dovoli, da te zasačijo, ko kršiš pravila.«

Roksana se je nasmehnila. To neukrotljivo dekle ji je postajalo vse bolj všeč. Po nekaj spiralastih ovinkih sta prišli do zahodnega dela obzidja. Sisy je imela tedaj oči le še za ražnje. »Tu delajo najbolj čedni fantje.«

»Razumem.« Ni čudno, da jo je kuhar posvaril pred spogledovanjem. »Zakaj je toliko ražnjev?«

»Če želijo nahraniti vsa lačna usta, je treba na dan zaklati tisoč živali. Vole, jelene, vodno perjad, noje in zveri, ki jih pred prihodom sem še nikoli nisem videla. Celo kakšnega starejšega konja in kamelo pripeljejo, da z njimi nahranijo vojake. Plemstvo raje jé mehkejše meso.«

»Tisoč?« Čeprav ji je babica pripovedovala zgodbe o pojedinah v kraljevi palači, jo je presenetila izjemno velika količina. »Jih tukaj zakoljejo?«

»Kje pa! Klavnice so za obzidjem palače. Preveč smrdijo, da bi bile v bližini kraljeve palače. Iz klavnice vsak dan na ražnje pripeljejo polne vozove pripravljenih živali. Najboljše kose prinesejo v kuhinjo, da jih pripravijo kuharji. Preostalo meso pripeljejo mojstrom na ražnjih.«

Roksana je pokazala na desetine kupolastih glinenih struktur, ki so bile videti kot debele artičoke. »Kaj pa peči?«

»Obe kuhinji imata majhne kamine za preprosto pečenje, kuhanje in podobno. Toda peči za peko kruha in peciva so tu. Večina spada pod kraljevo kuhinjo.«

»Toliko?«

Sisy je Roksano pogledala, češ, ali ti sploh kaj veš. »V kraljevi kuhinji ne kuhajo le za kralja in visoke, mogočne goste, ki ga obiskujejo vsak dan. Pečejo tudi za kraljevo stražo. Vojaki veliko pojejo. Pravzaprav je tukaj veliko lačnih ust.«

»Tega se vse bolj zavedam.«

Dekletov obraz se je razlezel v nasmešek. »Smešno govoriš.«

Roksana je zardela. »Kako, prosim?«

»Spet tako govoriš. Prosiš, se opravičuješ in uporabljaš vse te smešne besede.«

Način govora, ki se je v Roksano vtisnil v vseh letih gosposkega življenja, ni bil nekaj, kar bi lahko prikrila, tako kot Sisy ni mogla skriti svoje vaške izgovarjave. Takšnim pripombam se bo morala privaditi.

Potlačila je vzdih. »Kje pa so kraljičini ražnji in peči?«

»Samo peč na koncu te vrste je del njene kuhinje, tam čez, v tistem skrajnem kotu, pa tista dva ražnja uporabljajo kraljičini zaposleni.«

Roksana si je vse to vtisnila v spomin.

Sisy si je zategnila trak na koncu kite. »Kraljičina kuhinja je res majhna. Mlekarski pomočnik, ki pripravlja tudi pijačo; pek kruha, ki dela polovični delavnik; pomočnik za sladice; nekdo, ki se ukvarja z mesom in omakami; in še eden za zelenjavo. Jaz v glavnem pomagam pri pomivanju. Čeprav naj bi pomočniki pospravili za seboj, ostane še veliko dela. Kuhar nas nadzoruje in pripravlja najpomembnejše jedi.«

Roksana je razumela, zakaj je dekle kraljičino kuhinjo označilo za majhno. Babica ji je nekoč povedala, da je v Perzepolisu, razmeroma novi perzijski prestolnici, ki jo je zgradil Darej in Kserks razširil v sanjsko mesto, delalo dvesto devetdeset kuharjev, večinoma pomočnikov. Sedemčlansko osebje je bilo v primerjavi s tem res majhno. No, osemčlansko osebje, ker se jim je pridružila še ona. Ob tej misli jo je obšlo rahlo vznemirjenje.

Delo v kraljičini kuhinji se ji je zdelo kot nalašč. V velikanskem, hrupnem kraljevem kulinaričnem svetu bi bila popolnoma izgubljena.

Čeprav je imela več vprašanj kot odgovorov, je Sisy njun ogled nenadoma končala in izjavila, da morata pomagati pri pripravi kosila. Komaj sta stopili v kuhinjo, je glavni kuhar že planil po Roksani.

»Čas je za tvoj preizkus.«

»Preizkus imate?« je vprašala in še lastnim ušesom je bila slišati kot preplašena miška.

Glavni kuhar ji je dal majhen zvitek papirusa. »Prinesi mi vse sestavine s tega seznama. Tukaj v kuhinji so. Izberi najboljše. Pojdi.«

Roksana je prebrala seznam in spoznala, da vanjo strmi sedem parov oči. Nekaj trenutkov se je razgledovala po prostoru, nato pa se je lotila dela. Najprej špargli. Ko je prvič stopila v kuhinjo, jih je videla celo košaro. Iskala je takšne s trdimi stebli, čvrstimi konicami in bogatih barv. Nato je izbirala jajca, poiskala je dvanajst enako debelih. Vsako je povohala, da bi se prepričala, ali je sveže.

Glavni kuhar ji je naročil dve vrsti moke – najmehkejšo in nekoliko ostrejšo, a nič slabšo, s čimer je očitno preizkušal njeno sposobnost prepoznavanja komaj zaznavne razlike. Počasi je nabrala vse stvari na seznamu in mu jih odnesla.

Ko je na hitro pogledal, kar je prinesla, je odobravajoče prikimal. »Znaš brati. Dobro si začela. In ničesar nisi pozabila. Če boš delala v moji kuhinji, moram vedeti, da se lahko zanesem nate. Ko ti bom rekel, da nekaj naredi, moraš tako narediti, in to dobro.«

»Poskusila bom, mojster.«

»Lahko mi rečeš Kuhar. Zdaj pa mi prinesi to.« Dal ji je nov seznam.

Pomočniki so se zahehetali, kot da jo čaka neprijetno presenečenje. Nervozno je razgrnila papirus.

40

Roksana

Vstani, kajti za tvojo stvar gre. Mi smo s teboj.
Bodi močan in ukrepaj!

Ezr 10,4

Roksana je prišla v kuhinjo tako zgodaj, da je celo Halpa še sanjal v svoji postelji. Njen Nesmrtni je sedel v kot in skušal obdržati odprte oči. Odšel naj bi takoj po prihodu Halpe.

Stala je za svojim pultom in z velikim spoštovanjem predse postavila kraljevo darilo. Razprla je rdečo tkanino in zlati kelih vzela v roke.

Zlatar je tako natančno zbrusil obline čiste kovine, da je iz keliha s srhljivo jasnostjo vanjo zrl njen odsev. Kodri, skriti v preprosto kito, speto na tilniku, oči sive kot deževen dan, ustnice tresoče in negotove.

Morala se je odločiti. Ali bo prisluhnila zgodbi, ki jo pripoveduje ta zlati kelih, ali bo še naprej verjela v ono, ki jo ima v krvi, porojeno iz neštetih laži iz ust strtega človeka?

Danes si mora zaslužiti položaj tako, kot se je Estera naučila zaslužiti svojo krono.

Nesmrtni je zažvižgal tik ob njenem ušesu. »Je to tisto, kar mislim, da je?«

Okrog ust ji je zaigral droben nasmešek. »Od kralja.«

Zmajal je z glavo. »Napačen poklic sem izbral.«

Podala mu je debelo, sočno čebulo. »Kar izvoli.«

Dvignil je roke, se stresel in se obrnil stran, da se je zasmejala.

Pozornost je spet posvetila zlatemu kelihu, ki ga je zdaj postavila na poličko nad glavo, da bi ga med delom lahko videla. Šla je po skledo višenj, ki jih je Sisy prejšnji večer izkoščičila. Iz njih bo naredila čudovit džem za kraljičin zajtrk.

Ko so se višnje z medom kuhale na blagem ognju, se je posvetila jabolkom. Kraljica je imela rada sladke jedi. Nameravala je pripraviti omleto z datlji in rozinami ter jabolki, ki so od prejšnje jeseni čakala v globokih kleteh palače. Njihova debela lupina je bila že rahlo zgubana, a ko jih bo popražila na maslu, bodo okusna.

Jabolčne olupke in semena je dala v džem, da bi se zgostil. V njeni kuhinji ni bilo veliko odpadkov.

Pripravila je sladko zmes za omleto, hkrati pa pazila na džem in mešala jabolka, ki so se pražila. Ko so se zlato rjavo obarvala, jim je dodala datlje in rozine s ščepcem cimeta ter zmes odstavila. Morala je le še stepsti jajca in jih dodati, tik preden jih bodo postregli, da bi bila sveža in topla za kraljico.

Džem se je lepo zgostil in ko je ven pobrala jabolčne olupke in semena, ga je dala na stran hladit.

Halpa je stopil k njej. Oko se mu je ustavilo na zlatem kelihu. »Od kralja?«

»Vsi smo trdo delali. Pravzaprav je za vse nas.«

Halpa je zavihal rokave. »Ne, ni. Zate je. Mi smo delali, kar vedno počnemo. Ti pa si hrani dala poseben čar.«

Nesmrtni je vstal. »Kmalu se mi začne izmena. Iz kuhinje ne hodi sama! Zvečer se vrnem pote.« Zgrabila je kos kruha, ki je ostal od prejšnjega večera, in mu ga vrgla. »Ne zlomi si vratu na prazen želodec.«

V zraku je ujel vrteči se kruh in ugriznil v hladni zajtrk. »Ni čisto po tvojih običajnih merilih.«

»Kaj pa je te dni?«

Pridružila se je Halpu, ki je gnetel testo za kruh. »Danes je nov dan, Halpa.«

»Tako je videti.«

»Skuhajmo nekaj izjemnega.«

»Zadovoljen bom z užitnim.«

Roksana je presenečeno pogledala, ko je vstopil mesni pomočnik. Pomočniki so običajno prihajali na delo pozneje. Pod očmi je imel temne podočnjake.

»Govoriti moram s teboj,« je zamomljal v brado.

Roksana si je obrisala roke v krpo. »Ja?«

»Nič nisem imel s tem.«

»S čim?« je vprašala vznemirjeno.

»Nisem se strinjal s tem, kar so storili.«

»O čem govoriš?«

»Rekel sem jim, da gredo predaleč.«

Roksana je obstala. »Kaj so naredili?«

»Vzeli so ti Kuharjeve recepte.«

»Veš, kje so?«

Sunkovito je pokimal.

»Oh, mi jih, prosim, pokažeš? Kuhar ne bi smel trpeti, ker ste se spravili name.«

»Saj sem ti povedal. S tem nisem imel nič.«

»Prav. Mi boš pomagal, da dobim recepte nazaj, preden pridejo drugi?«

»Kaj pa misliš, da delam drugega?« ji je zabrusil. Peljal jo je za Kuharjevo zaveso. »Kuhar ima tukaj skrivališče. Misli, da nihče ne ve zanj, a vsi smo ga že velikokrat videli.« V kamnu na tleh je zijala ozka špranja. Vanjo je vtaknil prste in kamen se je vdal. Pod njim je zagledala lično pravokotno skrinjico. Kuharjev zvitek je ležal na sredi kot dojenček, ki počiva v svoji posteljici.

Potegnila ga je iz luknje. »Cel je!«

»Seveda je. V težave so hoteli spraviti tebe. Niso tako neumni, da bi uničili Kuharjevo lastnino. To bi jih lahko stalo življenja.«

»Večno ti bom hvaležna.«

»Tega nisem storil zate.«

»Vem. To si storil za Kuharja. Zdaj ga lahko potolažim in sem ti hvaležna, če ti je to všeč ali ne.« Zvitek je stisnila k sebi, kot bi se ga bala spustiti z oči.

»Halpa, kako kaže s kruhom za zajtrk?« je vprašala.

»Ravno se odpravljam k pečem, da bi ga dal peči. Naredil sem ti še dodatno štruco z žafranom. Dobro se bo podal k tvojim jajcem.«

»Ti si moj junak.«

Mesni pomočnik je s prstom pokazal na zlati kelih. »Tisto pa ni Kuharjevo.«

»Ne.«

Izbuljil je oči. »Je tvoj? Od kralja?«

Mirno ga je pogledala. »Darilo v zahvalo za večerjo.«

Videla je, da mu je adamovo jabolko živčno poskakovalo v grlu.

Zdaj je pravi trenutek. Zdaj si lahko pridobi zaveznika ali pa ga izgubi. Zdaj lahko vzpostavi avtoriteto ali jo izgubi. Zdaj lahko prisluhne šepetu keliha ali pa rjovenju svojega očeta.

Odkašljala se je. Rada bi mu zagrozila, kot je to počel Hatáh. Želela je biti samozavestna kot kraljica. Želela je biti prepričana vase kot Kuhar. Iz nje pa je prišel le tih, dekliški glas, ki se je zatresel.

»To se zgodi, ko združimo moči.« Pokazala je na kelih. »Ko smo enotni. To smo sposobni doseči.« Dlje, kot je govorila, močnejši je bil njen glas. »Ta kelih je dokaz za to, da smo v tej kuhinji lahko tako dobri, da prekosimo najboljše kraljeve kuharje.«

Zravnala se je in v mislih zašepetala molitev. »Zdaj pa se moraš odločiti, kaj želiš. Na izbiro imaš dvoje: ali boš sodeloval z menoj ali pa sploh ne boš delal. Vsaj ne v kraljičini kuhinji.«

Mesni pomočnik jo je osuplo pogledal: »Tega ne moreš narediti.«

»Lahko. Kuhar je imel to v mislih, ko mi je rekel, naj vodim kuhinjo. Tvoje obnašanje in obnašanje drugih pomočnikov ni bilo nespoštljivo samo do mene. Nespoštljivi ste bili tudi do Kuharja, ki je sprejel to odločitev. Nespoštljivi ste bili tudi do kralji-

Vprašanja za pogovor

1. Družinski odnosi so lahko zapleteni. Kako mama varuje Roksano? Kako se ji izneveri?
2. Kako je ženina smrt Adinu spremenila življenje? Katere so prednosti te izgube? Ste vi ali kdo, ki ga poznate, kdaj doživeli izgubo, ki vam je spremenila življenje?
3. Kako je Darabu uspelo najti dostojanstvo in mir kljub vsemu, kar je prestal? Njegovo življenje primerjajte s Fravartiševim.
4. Česa se Estera v resnici boji, potem ko ji Mordohaj pove, da so Judje v nevarnosti (10. pogl.) in da bo morala iti pred Kserksa? Kaj bi storili na njenem mestu?
5. Adin, Leja in Roksana se borijo z občutkom krivde za smrt Fravartiša. Zakaj mislite, da je krivda tako težka stvar?
6. Zakaj Roksanina prizadevanja, da bi si zagotovila varnost, niso obrodila sadov? Kako je nazadnje našla občutek varnosti? Ste se kdaj trudili za občutek varnosti?
7. Zakaj Amestris da Roksani možnost, da izbere darilo za Estero namesto zase? Kaj bi izbrali vi?
8. Estera je rekla Roksani: »Odprta vrata ne vodijo vedno na lahko pot.« Kaj je mislila s tem? Kako vas te besede nagovarjajo?
9. Roksana pripravlja vrsto različnih jedi za svojo družino, Adina in kraljico. Katero bi najraje poskusili? Kaj vam je na njej všeč?
10. Kateri lik v tej knjigi vam je bil najbolj všeč? S katerim ste se najbolj poistovetili? Zakaj?

TESSA AFSHAR
DVORNA KUHARICA

Copyright 2024 by Tessa Afshar
Originally published in English under the title The Queen's Cook
by Bethany House Publishers, a division of Baker Publishing Group,
Grand Rapids, Michigan, 49516, U.S.A.
All rights reserved.

Naslov izvirnika: The Queen's Cook
© izvirnika: Tessa Afshar, 2024
© za slovensko izdajo: Družina d. o. o., 2024
Izvirno izdala založba Bethany House Publishers, ki je del Baker Publishing Group.
Vse pravice pridržane.

Svetopisemski navedki so vzeti iz uradnega prevoda Katoliške Cerkve v Sloveniji
(© 2024, Slovenska škofovska konferenca).

Izdaja:	prva
Prevod:	Irena Modrijan
Uredila:	Lara Gea Vurnik Navinšek
Jezikovni pregled:	Marija Bratina
Korekture:	Lejla Križanič Krk
Grafična priprava:	Stanislav Oražem
Oblikovanje naslovnice:	Jennifer Phelps
Izdala in založila:	Družina d. o. o.
Za založbo:	Tone Rode
	Tiskano v Sloveniji
Naklada:	1000 izvodov (mehka vezava)
	200 izvodov (trda vezava)
	Ljubljana 2025

Vse informacije o knjigah založbe Družina
najdete na spletni strani: **www.druzina.si.**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.111(73)-311.6

AFSHAR, Tessa
Dvorna kuharica / Tessa Afshar ; [prevod Irena Modrijan]. - 1. izd. - Ljubljana : Družina, 2025. - (Dvor kraljice Estere)

Prevod dela: The queen's cook
ISBN 978-961-04-1200-7 (trda vezava)
ISBN 978-961-04-1194-9 (broš.)
COBISS.SI-ID 236024323

»Tvoj Bog je moj Bog,
tvoje ljudstvo moje ljudstvo.«

V srcu starodavne Perzije se morajo judovski prebivalci imperija soočiti z zloveščim odlokom, ki ogroža njihov obstoj. Roksana, hči obubožanega perzijskega plemiča, je ob novici strta, vendar se ne čuti zmožna pomagati svojim judovskim prijateljem. V obupanem poskusu, da bi preskrbela svojo družino, poišče pomoč kraljevega zdravnika Adina – moškega s prijaznimi očmi, ki vznemirjajo njene misli – in ga prosi, naj ji pomaga najti službo v kuhinji kraljice Estere.

V razkošni palači v Suzi Roksana poskuša preživeti zahrbtne spletke drugih kuharjev, medtem ko postopoma dosega vse višji položaj. Njena zvestoba ji prinese zaupanje in prijateljstvo kraljice Estere, ki nevarno politično situacijo obvladuje s svojo modrostjo in milino. Nato Roksana in Adin odkrijeta zlonamerno zaroto proti Amestris, najvplivnejši kraljevi ženi in Esterini smrtni sovražnici, ter se znajdeta pred nemogočo nalogo – najti krivca. Skrivnosti se počasi razkrivajo in zavezništva so postavljena na preizkušnjo, usoda Esterine vladavine pa visi na nitki.

ZALOŽBA DRUŽINA

9 789610 411949

22,90 EUR